

Дрогобич : Коло, 2008. 480 с.

2. Висоцька А.М. Підвищення ефективності виробничої адаптації випускників допоміжної школи в процесі професійно-трудового навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук спец: 13.00.03

„Корекційна педагогіка» К., 1994. 16 с.

3. Позднякова О.Л. Формування соціальної компетентності учнів з обмеженими можливостями здоров'я засобами проектної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук. К., 2010. 22 с.

Ярмола Наталія,

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, заступник
директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і
психології ім. М. Ярмаченка НАПН України
orcid.org/0000-0001-9374-5543

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ: РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Сьогодні, незважаючи на військовий стан, в Україні триває трансформація нової освітньої політики, яка передбачає включення кожної дитини в освітній простір і цим реалізує її право на освіту. Одним із основних завдань кожного закладу освіти є створення інклюзивного освітнього середовища, що забезпечує доступність до освітніх послуг всіх здобувачів освіти, які належать до різних етнічних груп та культур, говорять різними мовами, мають різні психофізичні можливості, потреби та інтереси тощо. Тому школа має бути готовою враховувати ці відмінності й не обмежуватись однаковим підходом до всіх дітей.

Не зважаючи на те, що інклюзивне навчання впроваджується в Україні вже більше 10 років, його якість та ефективність викликають багато запитань. З метою більш глибокого вивчення означеного питання нами було виділено чинники, які значущими в організації та реалізації інклюзивного навчання. До них ми віднесли [1, 3]:

1. Наявність нормативно-правової бази, яка має чітко регулювати посадові обов'язки педагогів, асистентів, фахівців інклюзивно-ресурсного центру.

Наразі, документам, які регламентують інклюзивне навчання, бракує

структурованості й алгоритмів дій залучених до інклюзивного навчання закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, батьків і учнів з особливими освітніми потребами. Саме нормативно-правова база має синхронізувати співпрацю всіх учасників освітнього процесу.

2. Наявність підготовлених педагогів та асистентів учителів.

Це є чи не найважливішим чинником якісного інклюзивного навчання у школах на сьогодні. Спектр питань, які стосуються даного чинника, варіюється від вироблення толерантного ставлення і подолання упередженості щодо дітей з особливими освітніми потребами з боку педагогів і адміністрації школи, до конкретних практичних запитів учителів щодо розробки, адаптації та модифікації програм, використання усталених і зрозумілих формулювань висновків комплексного оцінювання для кращого задоволення навчальних потреб учнів з ООП.

3. Комплексна оцінка в Інклюзивно-ресурсних центрах.

На думку педагогів та батьків, проведення якісної комплексної оцінки сприяє якісній побудові індивідуальної освітньої траєкторії та організації навчання дитини. Але на даному фахівці ІРЦ також потребують методичної та адміністративної підтримки.

4. Партнерство та робота з батьками, учнівськими колективами.

Просвітницька робота з іншими учнями та їхніми батьками також посилить рівень толерантності та знизить рівень упередженого ставлення до дітей з особливими освітніми потребами, сприятиме створенню здорового психологічного клімату в освітньому середовищі закладу.

5. Матеріально-технічна база закладу освіти.

Це те, без чого якісне інклюзивне навчання для дітей з особливими освітніми потребами неможливе. Цей чинник напряду залежить від фінансування шкіл відповідно до потреб дітей з ООП і часто – від обізнаності адміністрації шкіл про джерела і обсяги такого фінансування. Проте, фінансування інклюзивного навчання в Україні може бути обмеженим, заклади освіти не завжди отримують достатній бюджет для забезпечення необхідною

інфраструктурою та спеціалізованим обладнанням.

Поруч з цим, наше дослідження виявило, що не всі керівники закладів освіти, в яких впроваджується інклюзивне навчання, обізнані про суми субвенцій, які виділяються на кожного учня з ООП, про способи ефективного використання цих коштів відповідно до потреб учнів. Причиною цього є те, що не всі директори самостійно ознайомлюються з нормативно-правовими документами, неефективно взаємодіють з управліннями освіти, не завжди комунікують із органами місцевої влади щодо виділення коштів на устаткування школи, ремонти і приведення приміщень закладу у відповідність до потреб дітей з ООП.

Поруч з виділеними чинниками, що впливають на якісну організацію інклюзивного навчання, нами було проведено опитування практиків щодо інклюзивного навчання та факторів, які на їх думку впливають на стан впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти. Отримані відповіді вказують на те, що такими є недостатня кількість корекційних педагогів та вузьких спеціалістів (логопедів, сурдопедагогів, тифлопедагогів тощо), відсутність або не достатня кількість спеціальних засобів навчання, навчальних посібників та підручників, дидактичних засобів, спеціальних технічних пристроїв; недостатній рівень підготовки (або зовсім його відсутність) до роботи з дітьми з особливими потребами. При цьому, всі опитувані зазначили, що готові працювати з дітьми з особливими освітніми потребами, готові навчатися та прикладати власних зусиль щодо розвитку інклюзивного навчання в їх закладі освіти.

Війна, яка триває в Україні вже другий рік, надзвичайно вплинула на освітній процес, у тому числі на навчання дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивне навчання та підтримка дітей з особливими потребами в умовах війни вимагають особливої уваги та зусиль, оскільки військові конфлікти можуть суттєво погіршити стан і якість життя дітей з особливими потребами. У військових конфліктах діти можуть бути психологічно і фізично травмовані. Створення безпечного навчального середовища є першочерговим для

забезпечення їхнього благополуччя. Особливого значення набуло питання фаховості педагогів, які повинні мати знання і навички щодо інклюзивного навчання та підтримки дітей з особливими потребами, які опинилися у складних життєвих ситуаціях. Це в свою чергу, вимагає навчання вчителів, психологів і інших фахівців.

Викликом для всіх родин стало прилаштування до нових умов існування, пошук закладів освіти, налагодження корекційно-розвивальної роботи.

Педагогам закладів освіти, в свою чергу, прийшлося швидко прилаштовуватися до нових умов роботи, опановувати навички роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. У вчителів та шкільних психологів обов'язковою стала просвітницька робота з батьками: інформування про можливу психологічну травму дитини, посттравматичний стрес та їх негативні наслідки для дітей [2, 3, 4].

Під час війни, саме заклади освіти стали осередком, який дає змогу дітям отримувати психологічну підтримку, спілкування, переключення уваги, відволікання від новин, впевненість, відчуття приналежності до спільноти. Тому надзвичайно важливо гнучко підходити до організації роботи закладу та налаштовувати освітній процес так, щоб він був комфортним і безпечним як для дітей так і для педагогів.

Безперечно, війна є травмівною подією, що викликає відчуття безпорадності й незахищеності, впливаючи на мислення людини та її ставлення до світу, спричиняючи хронічні стресові розлади. Це, безперечно, складний час і для вчителів, які попри стрес та небезпеку продовжують проводити заняття у дистанційному або змішеному режимах, і для дітей, частина з яких були змушені покинути свої домівки та адаптуватися до нових умов.

Отже, в умовах військового стану освіта є не менш важливою ніж у мирний час, а якісна організація освітнього процесу, у тому числі для дітей з особливими освітніми потребами, потребує максимальних зусиль від всіх його учасників.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету

Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957:
Постанова Кабінету міністрів України від 26 квітня 2022 р. № 483

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2022-%D0%BF#Text>

2. [Матеріали бази фундації «Діти та війна»](https://www.childrenandwar.org/) Improving children's lives after wars and disasters <https://www.childrenandwar.org/>

3. Ярмола, Н. А., Тороп, К. С. Системоутворювальна роль компетентностей в організації навчального процесу для дітей з особливими потребами/ Ярмола, Н. А., Тороп, К. С.//Вид-во НПУ ім. МП Драгоманова. – 2021. – № 40. – С. 99-106

4. Yarmola N. A., Torop K. S. (2020) The current state of the system of general secondary education of children with special educational needs in Ukraine. Pedagogical and psychological sciences: regularities and development trends : Collective monograph. Riga, Latvia : —Baltija Publishingll, 2020. R.452-469 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-023-0-28>

Anna Kurienkova,
Doctor of Philosophy, Associate Professor
Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9131-933X

UTILIZATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN REMOTE SPEECH THERAPY SESSIONS WITH CHILDREN WITH SPEECH DISORDERS

Today, digital technologies have an increasingly significant impact on people, including children with speech disorders, which significantly changes the nature of interaction with these children. This prompts speech therapists to seek new educational and correctional approaches.

Correctional speech therapy work requires active engagement of educators in innovative activities and expanding their professional competence with skills in working with digital technologies.

The problems of implementing digital technologies in education are highlighted in the works of A. Korol, A. Lytvyn, S. Myrovova, B. Pasichnyk, Yu. Ribtsun, H. Fedoruk, O. Tsymbaliuk, M. Shyshkina, and others.